

Tilstede i et annet land

FOTO: MATS ANDERSSON/N • TEXT: NINA FRYDENLUND

Vi sitter på trappa foran huset. Det er siste helgen i mai og endelig har varmen kommet. Gjester er på vei, og alt er klart, så vi nyter ettermiddagssolen og et glass vin. Den eldgamle asken har fått grønne kroner som snart slippes ned og blir til vår egen regnskog. Stærene i fuglekassa bor trygt her i ly for vær og vind. Vi har fulgt paret siden de kom for første inspeksjon av sin sommerbolig. Kanskje hadde de tilbrakt vinteren nede hos våre venner i Spania og samlet seg i store flokker som danser så vakkert på himmelen? Her i Bashult hadde de i hvert fall slått seg til ro, lagt fem egg som klekket til små unger med gule sultne gap. Alle behørig merket av de lokale ringmerkerne i nabolaget.

– Jeg føler på meg at den flyr ut, sier jeg til Mats. Den lille stærungen fyller åpningen med nesten hele kroppen. Den roper litt, foreldrene svarer, så trekker den seg inn i kassa igjen. Vi hører at de flakser og tørrtrener febrilsk der inne. Vil de små vingene holde?

– Der! Så du??? Den lille stæren kaster seg ut, manøvrerer seg oppover og finner en fin plass litt høyere opp i asken. Mats og jeg ser på hverandre og ler høyt. Dette har ingen av oss opplevd før. Tenk å få være til stede når en liten fugleunge prøver vingene for aller første gang. Når har man ellers tatt seg den tiden til å sitte og observere? En unge til kaster seg ut mens vi sitter der, og den siste er ute morgenen etter.

Avlyst, utsatt, på vent

2020. Et spesielt år på så mange forskjellige måter. Pandemien har tatt liv, ruinert folk og bedrifter og mange har fått sette livet på vent. Vår livsstil med lettvinde og billige reiser både på jobb og i fritid har blitt vår verste fiende, en kilde til smittespredning. Og jeg må si at dette har kjentes på kroppen. Å ikke ha friheten til å reise, aller mest besøke familien i Norge, har vært tyngre enn jeg hadde trodd. Men denne nye tilstanden av stillstand har også brakt med seg positive ting. Mye av forurensingen som følger av menneskelig aktiviteter som reising og produksjon av varer, har gått ned. Luftkvaliteten i mange byer har blitt mye bedre, og naturen har igjen funnet tilbake til steder hvor mennesker har hersket.

Vi reiser for å oppleve nye miljøer, nye dyr og planter, og for å treffe andre kulturer. Det som vi kjenner her hjemme er det vanlige og normale, og det er lett at man blir blind for alt det man ser hver dag år ut og år inn. Men pandemien har gitt oss en mulighet til å gjøre noe med dette. Mange hadde booket inn en workshop til et spennende sted i verden, og hadde gledet seg til mange nye fotomuligheter. Alt dette har blitt utsatt, og hvem vet hvor lang tid det vil ta før vi kan bevege oss rundt i verden igjen? Men det er ingen grunn til å legge kameraet på hylla. Både Norge og Sverige har unike muligheter for fotografering av vill natur eller nær natur. Vi har et dyreliv som ofte er lett å komme innpå hvis man gir det tid. Og tid har vi nå, kanskje enda mer enn før.

God tid til å være

Bare å vite at mulighetene for å reise er innskrenket gir meg ro i kroppen. Ferier og workshop har blitt avlyst, og vi står foran en høst og vinter som til meste dels skal tilbringes hjemme. Aldri før har jeg sett så tydelig hvor viktig «hjemme» er, og jeg er utrolig takknemlig for at vi bor som vi gjør med naturen tett innpå. Vi er så heldige nå at vi kan følge planter, dyr og vær fra dag til dag. Se utviklingen og hvordan årstidene sklir over i hverandre. Bjørkene blir litt grønnere for hver dag som går. Sola står litt høyere og frøene som vi sådde inne kan etter hvert flyttes ut i veksthuset. Dette må være det store privilegiet til alle som lever av naturen og jobber med gårdsdrift, skogdrift eller fiske. Naturens gang er stadig og årstidene kommer og går uten at vi nødvendigvis får med oss at det skjer. Men 2020 med all sin frykt har gjort noe med dette. Tid er til for å være i.

Ikke nødvendigvis gjøre noe i hele tiden.

Nær natur

Mats og jeg snakker ofte om hvor glade og takknemlige vi er for at vi får bo som vi gjør. Med naturen rett utenfor døra har vi alltid en kilde til rekreasjon og et pusterom som gir oss ro og gode opplevelser med ville dyr og skiftende vær. Hvert år siden jeg kom til Bashult har vi hatt ugler i hagen. De hekker i en kasse

Björkens ansikte. Och där bakom står figuren.

på naboens stall. Her blir de ringmerket og fordi de forlater boet før de kan fly, har vi muligheten til å se dem i dagevis. Hver natt sitter de og tigger til de får mat, og tar seg fram på bakken og i trærne mot skogen bak huset. På dagene sitter de stille og lukker øynene så vi ikke skal se dem. Å få sovne til lyden av ugler som hoer, gir meg en følelse av å bo i ett med naturen. I år tror jeg alle tre ungene kom seg i sikkerhet, selv om jeg så at skjærer og kaier gjorde sitt beste for å hakke dem i hjel.

Og det er ikke bare uglene vi får nærkontakt med. Harene springer forbi og spiser i hestehagen. På vinteren ser vi bare sporene deres på veien og ute på feltet. Reven kommer ofte samme vei som haren har dratt. Skal den også spise frokost? Døvhjorter, rådyr og elg er stadig innom på feltene som omkranser huset. En vårmorgen oppdaget vi en hvit døvhjort sammen med en flokk

brune. Ti minutter senere hadde vi kameraene på skulderen og smøg mot dem i håp om å få noen bilder. Trærne hadde ingen blader ennå, og det var både en fordel og en ulempe for oss. Hjortene så oss komme, men den hvite stoppet et øyeblikk som for å se hvem vi var, før den forsvant i skogkanten.

Morgenmøter

Vi har lenge sett tegn på at villsvin beveger seg i trakten, og sporene har kommet nærmere og nærmere. En morgen var hele feltet bak naboens låve snudd opp ned, og da skjønte vi at vi hadde villsvin bare 100 meter fra huset. Siden de er så sky og mest aktive om natten skaffet vi oss en varmesøkende nattekikkert for å se om vi kunne finne dem igjen. Gjett om gleden var stor da vi gjennom kikkerten kunne følge åtte griser som spiste

Drömmarnas skogar.

Huggorm.

Till höger:
Möte med vildsvin en tidig morgon. Bashult.

Domherre, Bashult.

nattmat på feltet? Og ikke bare en kveld, men hver natt i en uke besøkte de feltet vårt før de bega seg videre. Til slutt var jeg også så heldig å få se dem i dagslys. Da var de fem stykker som beitet noen hundre meter unna meg. Det var så heftig å sitte i skjul bak en rot å observere de ville grisene og få se hvor raskt de sprang da de skjønte at et menneske var i nærheten.

I hagen vår ha vi mange gamle trær, som også er lekeplass for en ekornfamilie. En dag oppdaget vi tre ekorn som lekte og sprang mellom trærne bak garasjen. Vi fulgte etter og så raskt at det var en mor med to unger. Det regnet og de stoppet ofte opp for å riste seg og rette til pelsen. Vi kunne følge dem lenge der de kastet seg fra tre til tre før de igjen satt seg til rette på en gren for å børste halen.

Et annet dyr som ikke er så lett å se er bever. Men her i Jönköping har vi et naturreservat midt i byen, hvor beveren har bygget og bodd i årevis. Her kan vi dra ned midt på natten og vente til de skal ut av eller inn i hytta. De kommer så stille, det er såvidt vi ser nesa og ørene over overflaten. Sist fikk vi faktisk se to som møtte hverandre, kysset og dro så hver sin vei igjen.

Et hvert slikt møte gjør meg opprømt. Som om vi får ta del i en verden som er parallell med vår egen. En verden der dyr lever side om side eller sloss om revir, mat eller partner.

Det er nettopp den verdenen jeg forelsket meg i første gang jeg så Mats sine bilder. Og nå er jeg også her, som en del av det hele. Tilstede i den verdenen jeg drømte om. Tilstede i et annet land, men i min egen tid. ■

Till höger:
En hackspett lämnar
sitt träd, Bashult.

Trollsjön, Mullsjö.

Nedan:
Nattligt möte med råbock, Jönköping.

Möte med mård i hemmaskogen, Bashult.

Ekorrrar i regnväder, Bashult.

”Et hvert slikt møte gjør meg opprømt. Som om vi får ta del i en verden som er parallell med vår egen.”

Två bävrar möts i skymningen.

Mats Andersson/N

bor i Jönköping och jobbar som Art Director/Fotograf på reklambyrån Concret i Huskvarna. Familjen består av sambon Nina och hunden Orvar. Gett ut 12 böcker. Aktuell med boken Nature Diary. Meriter: Wildlife Photographer of the Year 2017, finalist kategorin svart-vitt. Wildlife Photographer of the Year 2016, vinnare kategorin svart-vitt. Totalvinnare Nordic Nature Photo Contest 2016. Årets Nordiska naturfotograf. Årets naturfotograf i Sverige 2016 (Naturvårdsverket). Inspiration: Sally Mann, Arno Rafael Minkinen, Pentti Sammallahti, Connie Imboden, Christer Strömholm, Michael Ackerman, Anders Petersen. www.matsandersson.nu